

# راهنمای نگارش پروپوزال (Proposal)

اهمیت پروپوزال نویسی

تفاوت پروپوزال با پایان نامه



نویسنده : دکتر امیر قلی زاده خرمالو

شبکه اجتماعی-آموزشی : [من مهندس](#)

این کتابچه رایگان بوده و فروش آن از نظر اخلاقی صحیح نیست

اما کپی برداری و نشر رایگان آن با ذکر منبع بلامانع میباشد

فروردین 1400

## مقدمه

دانشجویان از بدو ورود به مقطع کارشناسی ارشد بارها کلمه “پروپوزال” را شنیده اند و ممکن است برخی نیز این سوال برایشان پیش بیاید که **پروپوزال چیست؟ و تفاوت آن با پایان نامه** به چه صورت است؟

پروپوزال یا Proposal در فرهنگستان ادب فارسی به “پیشنهاد پژوهشی” ترجمه شده است.

پروپوزال در واقع یک طرح کلی از پایان نامه است که پژوهشگر پیش از تهیه پایان نامه یا پروژه تحقیقاتی باید با رعایت اصول و قواعد مربوطه به تهیه آن بپردازد. به طور کلی طرح پژوهشی یا پروپوزال باید در راستای ارائه راهکار برای رفع یک نیاز پیشنهاد گردد. برای اینکه بتوانیم پروپوزالی بنویسیم که بتواند نظر خوانندگان و داوران را جلب نماید **ملزم** به رعایت نکات و اصول مشخص هستیم

“کیفیت یک پروپوزال یا پیشنهاد پژوهشی علاوه بر کیفیت پروژه پیشنهادی، به نحوه و چگونگی نگارش محقق نیز بستگی دارد.”

برای راهنمایی و مشاوره با آی دی تلگرام Tabrizman و یا شماره 09148682286 در واتساپ در ارتباط باشید.

نویسنده

امیر قلی زاده خرمالو

## اهمیت پروپوزال نویسی در چیست؟

همانطور که در **تعریف پروپوزال proposal** در بالا شرح دادیم پیشنهاد پژوهشی راهی خوب برای بیان ایده ها و نیاز های علمی شما است بنابراین نوشتن یک پروپوزال خوب میتواند اطلاعات را به صورت کامل به محققین دیگر در سایه استدلال های منطقی ارائه دهد.

اگر با روش **پروپوزال نویسی** آشنا باشید میتوانید همه چیز را به نفع ایده ها خود تمام کنید یک نوشته مهم در تحقیقات پژوهشی قبل از اجرایی کردن آن و ارائه به یک مقام بالاتر و یا همکار اداری در **پروپوزال کاری** به این معنی است که شما در بیان علت اهمیت می دهید.

نوشتن یک **پروپوزال** به عنوان یک پیشنهاد تحقیقاتی خوب یک مهارت مهم در بسیاری از مشاغل از دانشگاه تا مدیریت در تجارت خواهد بود لذا اهداف اصلی آن در واقع آگاهی دادن به مخاطب و استفاده از روشی واضح ، مختصر و جذاب برای بیان ایده ها است.

## نوشتن یک ایده پژوهشی قانع کننده و جذاب برای موفقیت در بسیاری از زمینه های علمی و تحقیقاتی ضروری است

تحقیقاتی که در **قالب یک پروپوزال** نگارش می شود بیشتر جنبه درخواستی و پیشنهادی دارند ، یک تحقیق پیشنهادی بیشتر برای متقاعد کردن دیگران است تا ارزش و صلاحیت و برنامه کاری در تحقیقات شما تصویب شود.

صرف نظر از حوزه تخصصی و تحقیقاتی دانشجویان ، تمام پیشنهادات پژوهشی باید چند سوال کلی را در خود گنجانده باشد به این صورت که برای کار تحقیقاتی چه برنامه ای دارید ؟ چرا میخواهید این تحقیقات را انجام دهید ؟ چگونه میخواهید تحقیقات را اجرایی کنید ؟ اینها همگی سوالات کلی است که رکن اصلی در روش **پروپوزال نویسی** جای دارد.

## گام اول : مشخص نمودن موضوع تحقیق (Project Title)

انتخاب موضوع پژوهش **اولین** و مهم ترین مرحله برای شروع پروپوزال نویسی می باشد. پژوهشگر باید ابتدا مشخص نماید که روی چه موضوعی قصد مطالعه و پژوهش دارد. انتخاب عنوان و موضوع درست و در سطح مناسب در نوشتن پایان نامه بسیار اهمیت دارد. متأسفانه **سطح بسیار پایین** موضوعات برخی از پایان نامه ها در دوره تحصیلات تکمیلی و پرداختن به موضوعات بسیار سنگین در دوره های پایین تر ، کیفیت تحقیقات ارائه شده را کاهش داده اند.

در هر تحقیقی مسلماً بدون **عنوان** به هیچ وجه نمی شود آن را اجرایی کرد فرض کنید میخواهید یک **متن علمی** بنویسید که بدون عنوان است آیا می شود آن را برای مخاطب بدون عنوان توضیح داد ؟

مسلماً خیر چون رفتن سر اصل مطلب بدون آشنایی مخاطب با عنوان کاری بسیار **غلط و اشتباه** است لذا درج عنوان مناسب در هر تحقیق امری لازم و ضروری است.

عنوان خلاصه ایده یا ایده اصلی مطالعه شما است. عنوان خوب شامل کمترین کلمات ممکن است که به درستی مطالب و یا هدف مقاله شما را توضیح می دهد. به طور کلی موضوع پروپوزال باید دارای شرایط زیر باشد:

- نو و بدیع باشد.
- متناسب با نیاز های روز جامعه باشد و در نهایت راهکاری برای حل مشکل ارائه نماید.
- در راستای حوزه کاری و تخصصی فرد باشد.
- قلمرو های مکانی و زمانی و همچنین اهداف تحقیق باید در عنوان مشخص باشند.
- موضوع انتخابی باید قابلیت اجرایی داشته باشد.
- به صورت جامع ، مختصر ، واضح و غیر سوالی نوشته شود.

## گام دوم : بیان مسئله

بیان مسئله در واقع تشریح مشکلات و تعارضاتی می باشد که باعث ایجاد سوال در ذهن دانشجو گردیده است. در واقع می توان گفت که مسئله مطرح شده در این بخش ، همان سوالی است که ذهن پژوهشگر را درگیر خود کرده و هدف پژوهشگر از طرح سوال ریشه یابی مشکلات به وجود آمده و ارائه راهکارهایی برای رفع آن ها است.

بهترین بخش برای توضیح دلایل به وجود آمدن این سوال ، بخش بیان مسئله می باشد. در این بخش توجه به عملی بودن مسئله مورد پژوهش ، از اهمیت زیادی برخوردار می باشد. چرا که باید هیات تصمیم گیرنده متقاعد شوند که با انجام این پژوهش ، یک محقق به دستاورد های جدید خواهد رسید به همین دلیل محقق باید مطالعات خود را بر اساس مستندات انجام دهد.

بیان مسئله در اجزای اصلی پروپوزال در واقع به ریشه یابی مشکلات در یک تحقیق در موضع تخصصی خاص خواهد پرداخت لذا پیدا کردن شواهد موجود و مستند در مورد معضل و مشکل در یک تحقیق از دیگر موارد مهم در این بخش است.

## گام سوم : پیشینه پژوهش یا مرور ادبیات ( literature review )

در کار های تحقیقاتی یکی از بخش هایی که بسیار مورد توجه قرار می گیرد پیشینه تحقیق است که به آن literature review یا مرور ادبیات می گویند. در این بخش پژوهشگران باید تحقیقات انجام شده هم راستا با پژوهش خود را بیان نمایند. که برای این کار رجوع به مدارک و اسناد حول موضوع انتخاب شده ، برای افزایش آگاهی ضروری می باشد.

از اهداف پیشینه تحقیق می توان به جلوگیری از دوباره کاری و سرقت ادبی ، بهره مندی از تجربه های پژوهشگران گذشته ، آشنایی با نقاط ضعف و قوت پژوهش های پیشین اشاره نمود.

هنگامی که شما پروپوزال ، پایان نامه و یا یک مقاله را مینویسید باید بررسی ادبی انجام دهید تا تحقیقات خود را در دانش موجود جایگزین کنید مرور ادبیات این فرصت را به شما میدهد تا...

- . آشنایی کامل خود را با موضوع علمی از خود نشان دهید
- . برای تحقیقات پژوهشی خود یک چارچوب نظری و علمی تهیه کنید
- . خود را در ارتباط با سایر محققان و نظریه پردازان قرار دهید
- . نشان دهید که چگونه میتوانید با نوشتن یک طرح پژوهشی شکاف علمی را به بحث بگذارید

دانشجویان و محققان می بایست تحقیقات علمی خود را به صورت کامل و بی نقص تهیه کنند یک محقق با تجربه تحقیق، موضوعات خود را در بسیاری از منابع علمی جستجو میکند.

مثلا دانشجویانی که میخواهند مقالات و یا پروژه های علمی خود را ارائه دهند نیاز است منابع علمی و تحقیقاتی خود در سایت های ژورنالی چون

**Wiley IEEE , ScienceDirect , Springer , JSTOR , ACM , nature , SAGE , Oxford , AIAA , isi**

و موارد مشابه جستجو نمایند .

لازم به ذکر است استناد به منابع علمی صرفا در حوزه مقالات نبوده و در استفاده از منابع **کتاب** نیز می تواند به عنوان پیشینه تحقیق در منابع و یا رفرنس استفاده گردد

آنها میتواند با **ترجمه تخصصی مقالات** با پژوهش های موجود برای افزایش آگاهی ضروری به عنوان یک پیشینه تحقیق از آن استفاده کنند لازم به ذکر است این روش بسیار مهم است زیرا از **دوباره کاری های علمی** و **سرقت ادبی** جلوگیری خواهد کرد.

از طرفی با بهره گیری از تجربیات محققین پیش از خود نیز میتوانند از نقطه ضعف ها و دستاوردهای تحقیقاتی به صورت جامع و کامل اطلاع یابند.

## گام چهارم : تعیین اهداف پژوهش ( Aims of Research )

در این بخش پژوهشگر باید اهداف کلی و اهداف ویژه و کاربردی انجام تحقیق را به روشنی مشخص نماید. اهداف کلی اهدافی هستند که به طور مستقیم از موضوع پژوهش ناشی می شوند. اهداف کاربردی نیز اهدافی هستند که نشأت گرفته از مسئله پژوهش و اهداف کلی هستند و یا به عبارتی زیر مجموعه اهداف کلی هستند. این اهداف مشخص می کنند که چه چیزهایی در این پژوهش ، تحقق می یابند و چه چیزهایی تحقق نخواهند یافت.

## گام پنجم : فرضیه های پژوهش ( Hypothesis )

در واقع فرضیه های یک پژوهش پیشنهاد یا پیش بینی های منطقی هستند که پس از آزمون و خطا و بررسی یافته های پژوهش رد یا قبول می شوند. همانند اهداف تحقیق ، فرضیه ها نیز باید به طور کامل ، واضح و روشن و با استفاده از واژه های قابل اندازه گیری بیان شود.

فرضیه شامل سوالاتی است که به عنوان یک پیش بینی آزمایشی و یا به توضیح رابطه دو یا چند متغیر خواهد پرداخت به بیان ساده تر فرضیه ها شامل حدس و گمان هایی است که دور از ذهن محقق نبوده بلکه منعکس کننده عمق دانش ، تخیل و تجربه باشد.

البته لازم به ذکر است که پذیرش یا **رد فرضیه** هیچ گونه اثر سویی بر تحقیق یا محقق نخواهد داشت.

## گام ششم : روش شناسی یا ( Methodology )

یکی از نکات مهمی که یک محقق باید در زمان انجام پژوهش به آن توجه نماید ارائه روش های انجام تحقیق می باشد. اشاره به روش های گرد آوری داده ها ، جامعه آماری و نمونه مورد آزمایش ، روش های نمونه گیری ، ابزار و روش های جمع آوری اطلاعات و داده ها از مواردی هستند که باید در این بخش به آن پرداخته شود. روش شناسی در واقع همان اسلوب و روش کار را برای مخاطب توضیح خواهد داد اصل راهنما در روش و مراحل تحقیق حاوی اطلاعات کافی برای مخاطبینی است که به مطالعه **پروپوزال** شما خواهند پرداخت.

## گام هفتم : منابع و رفرنس ( References )

در پروژه های تحقیقاتی و علمی ارائه منابع از مقالات مختلف و یا کتاب ها و یا پیشینه تحقیقات باعث خواهد شد اعتبار پژوهشی کامل شده و داده ها و اطلاعاتی که در اجزای مختلف از تهیه یک پروپوزال آماده به کار رفته است کاملاً استناد پذیر باشد لذا این بخش باید به طور کامل معرفی گردد.

یکی از نکاتی که در نوشتن پروپوزال و پایان نامه باید در نظر داشته باشید استفاده از منابع علمی معتبر می باشد. تمامی داده هایی که در متن به آن اشاره شده باید با ذکر منبع در این قسمت از پروپوزال نوشته شود.

### برای نوشتن پروپوزال نکات زیر را رعایت کنید

دانشجویان و پژوهشگران مقاطع کارشناسی ارشد و دکتری ، لازم است برای نوشتن طرح پژوهشی خود به نکات زیر توجه نمایند.

- فونت استاندارد برای تایپ و نوشتن پروپوزال “Times and New Romans” با سایز 12 می باشد.
- حداقل حجم استاندارد برای پروپوزال دوره کارشناسی ارشد 5 صفحه و برای دوره دکتری 8 صفحه می باشد.
- در نوشتن پروپوزال سعی کنید بیشتر از منابع جدید و به روز استفاده کرده و علاوه بر منابع فارسی از منابع خارجی نیز استفاده نمایید.
- در پروپوزال حداقل یک صفحه به پیشینه تحقیق و یک صفحه به فهرست منابع اختصاص می یابد.



## تفاوت پروپوزال و پایان نامه

حال بعد از اینکه به معرفی پروپوزال پرداختیم میخواهیم به صورت کلی و خلاصه تفاوت پروپوزال و پایان نامه را بیان کنیم

معمولاً به صورت کلی و استاندارد در تشریح پروپوزال و تفاوت با پایان نامه پروپوزال ها شامل سه فصل کلی هستند اما پایان نامه ها همگی شامل پنج فصل خواهد بود البته به جز ضمائ موجود.

در تعریف پایان نامه کلمه پایان نامه از کلمه لاتین **thesis** گرفته شده است در فرهنگ لغت آکسفورد پایان نامه به عنوان یک مقاله طولانی در مورد یک موضوع تخصصی علمی به ویژه در مقطع کارشناسی ارشد و دکترا تشریح شده است.

اما همانطور که در مطالب این کتابچه به تعریف عنوان کردیم پروپوزال بیشتر جنبه پیشنهادی داشته و در موضوعات مختلفی از جمله موارد ذیل قابل انجام است

- پروپوزال های دانشگاهی
- پروپوزال های اجتماعی
- پروپوزال های اداری و تجاری
- پروپوزال تبلیغاتی
- پروپوزال مالی

با آرزوی موفقیت روزافزون برای همه دانشجویان گرامی

دکتر امیر قلی زاده خرمالو